

בעזהש"ת

גליון
**דרך
אמונה**

פנינים יקרים על פרשת השבוע
מלוקט משיחותיו של
הרה"צ רבי
מאיר איתמר רוזנבוים
שליט"א

דברים - חזון

גליון תמ"ט

לשמיעת השיעורים בכל שבוע
על הטלפון נא להתקשר
למערכת 'דרך אמונה'

בארה"ב 718.298.3717 ולדקיש¹

בארץ ישראל (מספר טעל. חדש) 079.704.0017 ולדקיש¹

בענגלאנד (מספר טעל. חדש) 03.33015.0717 ולדקיש¹

מכון 'דרך אמונה'

הרוצה לקבל את הגליון בכל שבוע באימייל

נא לשלוח אימייל לאדרעסס 3875060@gmail.com

ולכתוב שם המבקש ואימייל אדרעסס שלו. ואי"ה נوسیפו לרשימת המקבלים

להארות והערות יכולים להתקשר לאחד ממספרי הטלפון של מערכת דרך אמונה הנ"ל

ולשאיר הודעה על מספר 9 ובלי"נ נתקשר בחזרה אי"ה

פרשת דברים - חזון

פרשת דברים

אריכות הגלות לתקן פגם הלשון * השומר על פיו זוכה לחסדי ה' * בכל שמירה על הדיבור מתקרב יותר לה' * מעלת הנוצר בפיו דיבורי לשה"ר * השפעות טובות כפי דיבורו * השומר על פיו יוכל להבין שיחת החיות * דיבור בשוב הדעת * הממעט בדיבורו מצליח * שיחה בשתיקה * המילים הוא דבר יקר * כפה ההר לטובתם שלא יוכל לשלחם * לא יתלה פרנסתו 'בדבר הזה' * הפרנסה תלוי בגזירת שמים

בין המצרים

אילו השיגו החסרון בחורבן ביהמ"ק היו מתים מרוב צער * ימים המסוגלים להתקרב לה' * בתשעה באב אפשר לתקן בו יותר משמחת תורה * המתאבל על החורבן רואה קצת משמחתה לעת"ל * זכר לחורבן בכל דבר שמחה * בין המצרים להתנחם בגאולה העתידה * סיום מסכתא לעורר אהבת חברים * מטרת הימים לסליחה וכפרה

שבת חזון

שבת של התעוררות רחמים וקירבת אלקים * שבת 'חזון' מלשון חזיון חלום * כל תפילות השנה מתעלים בו

יומא דנשמתא - האר"י הק' זי"ע, ה' מנחם אב

העיד בתלמידו שנתעברה בו נשמת בניהו בן יהוידע * תיקון נשמה שנתגלגלה בכלב * ביטל גזירת המושל

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר
תִּירֶדֶן בַּמִּדְבָּר בְּעֶרְבָה וְגו' (א, א).

אריכות הגלות לתקן פגם הלשון

לפרש הכתוב אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל, כי

החיד"א ז"ל בספרו חומת אנך אל"ה ראשי תיבות א'בך ל'שון מביא בשם המפרשים ה'רע, דבעון זה נכשלים כולם,

זה הפוגם בלשון חמור מאד, כי הוא פוגם אבר שלא פגם אדם הראשון.

השומד על פיו זוכה לחסדי ה'

בספר דברי אליהו [מהגאון החסיד ר' אליהו בלייער זצ"ל מכפר עטה, היה פארצייטישער חסידישער איד, והיה אדוק ומקושר באאזמו"ר מקרעטשניף זי"ע] מביא בשם הרה"ק רבי יעקב שמשון משפעטיווקע זי"ע לפרש הכתוב (תהלים קו, מג) מי חכם וישמור 'אלה', כי על ידי שישמור עצמו מאבק לשון הרע הנרמז בראשי תיבות של אל"ה, ויתבוננו חסדי ה', שעל ידי זה זוכה להתבונן ולהמשיך על עצמו חסדי ה' מעולם ועד עולם.

בכ" שמידה על הדיבור מתקרב יותר לה'

בספר אמרי פנחס (שער ז ענינים שונים אות קלב) מובא שמיעה נאה בשם הרה"ק מקאריץ זי"ע, דאיתא בכתבי האר"י ז"ל שאדם שאינו מדבר ארבעים יום שורה עליו רוח הקודש, והקשה הרה"ק מקאריץ:

כמו שאמרו בגמרא (בבא בתרא קסה, א) רובן בגזל ומיעוט בעריות וכולן באבק לשון הרע, וזה רמז 'אלה' שהוא ראשי תיבות א'בק ל'שון ה'רע, 'אל כל ישראל' דכולם נכשלים באבק לשון הרע.

והחיד"א מוסיף לפי זה לפרש כוונת אומרו 'הדברים אשר דיבר משה' לרמוז על דברי תורה, דשתים אלו הם עקרי הדת, א' שמירת הלשון מלשון הרע וכל דיבור אסור, ב' לעסוק בתורה, דבעוונותינו הרבים בשביל ביטול תורה נחרב הבית, כמו שאמר הכתוב (ירמיהו ט, יב) על עזבם את תורת, ומוכח בזוהר חדש דגם חורבן בית שני נחרב בעון ביטול תורה, וגלות זה המר והארוך בא לתקן לשון הרע. וזהו שאמר (בראשית כז, כב) 'הקול קול יעקב', כנגד שתי קולות האלו, 'הקול' לעסוק בתורה, 'קול' שלא לדבר לשון הרע.

ומוסיף עוד להסביר חומר הענין של פגם הדיבור: כי הקנה של אדם הראשון לא נפגם, ועל כן עסק התורה מועיל מאד, וכנגד

מלהוציאו מפיו, נחשב לו כאילו התענה ארבעים ימים. והרה"ק מבעלזא זי"ע הוסיף על זה: ואני אומר לא רק כארבעים ימים, רק כהנה וכהנה וכהנה, דהיינו כאילו התענה מאה ועשרים יום.

השפעות טובות כפי דיבורו

ואולי אפשר לומר בדרך מליצה בברכת משה רבינו 'ויברך אתכם כאשר דיבר לכם', בהקדם הידוע בשם צדיקים, שעל פי דיבורו של האדם כך ממשיך על עצמו השפעות טובות, וזהו 'ויברך אתכם' היינו שהברכה תבוא עליכם, 'כאשר דיבר לכם' כפי שמירת הדיבור שלכם.

בענין זה מסופר על שני חסידים מעיר אודסה שבמדינת רוסלאנד, שהם נסעו להרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע, הראשון נכנס ל'יחידות' שאלו הרה"ק: מהו מצב היהדות באודסה? ענה: ברוך ה', המצב טוב מאוד, יש שם שיעורי תורה, ואנשים עוזרים איש לרעהו!

ואם אינו מדבר רק ל"ח יום, לא עשה ולא כלום?! היאך אפשר לומר כן?! ואמר שאם אינו מדבר ל"ח יום, שורה עליו קדושה כ"כ, שאם אינו מדבר עוד ב' ימים שורה עליו רוח הקודש. וכן עד"ז בכל יום ואפילו שעה אחת שאינו מדבר, הרי הוא מתקרב יותר אל הקדושה, ואמר בזה"ל: 'וואס ווייניגער מען שמועסט איז מען נענטער צו דער קדושה' (כמה שמעמים לדבר מתקרבים יותר להקדושה).

מעלת הנוצר בפיו דיבורי לשה"ד

עוד אחת דיבר בקדשו הרה"ק מקאריץ זי"ע, שמעתי כשאדם רוצה לדבר איזה דבר, ואינו מדבר, מחמת שנוכח שיש בזה חשש איסור, היא עבודה גדולה, שאינו יודע בזה רק השי"ת בעצמו, ואין המקטריגים יכולים לקטרג על זה.

וגם מתאמרא בשם הרה"ק מסטרעליסק זי"ע שכל דיבור איסור או דיבור שאינו כראוי, אשר האדם מתאפק

התכוונתי לשאול באיזה אודסה אתם נמצאים?! הראשון סיפר דברים טובים, סימן הוא שנמצא ב'אודסה של מעלה', אבל אתה ספרת החלקים הרעים, הרי זה מורה שאתה שקוע ב'אודסה של מטה'.

וזהו 'כאשר דיבר לכם', שדיבורו של האדם מגלה את מהותו ומצבו, וגם שכל אחד מקבל השפעה כפי דיבורו.

השומר על פיו יוכל להבין שיחת החיות

בספר תפארת היהודי (אות טו) מסופר, שפעם אחת הלך היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע עם תלמידו הרה"ק רבי פרץ זצ"ל על פני השדה, וראה עופות פורחים והבהמות רועות, ובכל פעם יגחקו ויצפצפו, ותלמידו רבי פרץ חשקה נפשו ללמוד שיחתם, ואמר לרבו הק': חשקה נפשי להבין צפצופן ודבורם! השיב לו: כשתשים על לב להבין מה אתה מדבר, אז תוכל להבין ג"כ את דיבורם וצפצופם.

הרה"ק נהנה מדבריו והוציא מכיסו עשרה מטבעות ונתן לו על הבשורה המשמחת אשר הביא אתו. ובצאתו סיפר לחבירו דברים כהווייתן, וחבירו חשב לעצמו שהוא אמר שקר כאילו היהדות באודסה פורחת, אני יספר להרבי האמת כפי שהיא, ואכן בכניסתו להרה"ק סיפר לו את האמת, כי מצב היהדות הוא נורא ואיום, ויש הרבה מכשולות ומחלוקות, והרה"ק נתן לו רק מטבע אחת.

החסיד השני הרחיב עוז בנפשו ושאל לרבו: הלא

הראשון שנכנס לכאן ואמר דברי שקר, קיבל עשרה מטבעות, ואילו אני שסיפרתי את האמת לאמיתה, קיבלתי רק מטבע אחד בלבד?!

השיבו הרה"ק: למען תדע שאני יודע את אשר קורה באודסה, ישנם שתי אודסה, יש 'אודסה של מעלה', עם שיעורי תורה וגמילות חסדים, ויש 'אודסה של מטה', שבו יש מחלוקות ומכשולות ר"ל, וכאשר שאלתי אתכם: מה קורה באודסה?!

דיבור בישוב הדעת

מסופר שהרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בתחילת

שנות הנהגתו (לאחר פטירת הרה"ק רבי לייבעלע אייגר זי"ע), קיבל על עצמו שתיקה, ולא אמר דברי תורה בציבור, ובאחת השנים בפרשת בשלח, פתח לראשונה את פיו בדברי תורה, לפרש הכתוב (שמות

יד, ב) 'וישובו ויחנו לפני פי החירות', שנרמז בזה כלל גדול, קודם שאדם מוציא תיבה מפיו, צריך לחשוב היטב ולשקול בדעתו האם דבריו הם ראויים, שלא יאמר דבר שאינו הגון, וזהו שאמר הכתוב 'וישובו ויחנו' שצריך לעצור ולשקול בדעתו, לפני פי החירות' קודם שמוציא דבר מפיו. והתכוון לרמז בזה הטעם שלא השמיע קודם לכן דברי תורה ברבים, שחשש שמא אינם דברים נכונים וראויים. (עי' בספר פרי צדיק קונטרס עמלה של תורה אות א).

בענין זה פירש הרה"ק רבי יוסף אלטער האגער מראדאוויטש זי"ע (מובא בספר תפארת שבמלכות) מאמר הכתוב בתחילת

פרשתינו 'במדבר בערבה מול סוף', 'במדבר בערבה' לפעמים עולה בדעתו של אדם לומר דבר אשר נדמה לו כי ערב הוא, אבל 'מול סוף' יתבונן נא בסוף הענין, מה יצא לו מדיבורו, אם יצמח מזה דבר טוב או חלילה להיפוך.

הממעט בדיבורו מצליח

הגאון מווילנא זי"ע פירש הפסוק (משלי י, יט) 'וחושך שפתיו משכיל', וז"ל: 'וחושך שפתיו', מי שחושך ומונע את עצמו מתחילה משפת יתר, ורואה תמיד למעט בדיבורו, 'משכיל' יצליח.

שיחה בשתיקה

הרה"ק רבי מנחם מענדל מווארק זי"ע היה ממעט לדבר, ואפילו כאשר נפגש עם גדולי הדור היה שותק כדרכו, והם הבינו את שתיקתו, והיו משוחחים ביניהם בשתיקה. פעם אחת נפגש עם הרה"ק רבי אלעזר מקאזניץ זי"ע והם ישבו יחדיו כשעה תמימה, מבלי להוציא הנה מפייהם, ואז ענו ואמרו: כבר

שוחחנו די והותר! ונפרדו לשלום
לדרכם.

המילים הוא דבר יקד

הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא זי"ע
אמר על הכתוב (שמות ו יב)

'ואני ערל שפתים', ותירגם
אונקלוס 'ואנא יקיר ממלל', היינו
שהמילים היו יקרים אצלו משה
רבינו, בבחינת מלה בסלע, ולפיכך
היה משה רבינו זהיר בדיבורו,
שלא להרבות בשיחה.

ה' אֱלֹקֵינוּ דָּבַר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב וּגּו' רַב לָכֶם שָׁבֶת בְּהָר
הַזֶּה, פָּנוּ וּסְעוּ לָכֶם וּגּו', רְאֵה נָתַתִּי לַפְּנִיכֶם אֶת הָאָרֶץ
וּגּו' (א, ו-ח).

כפה ההר לטובתם שלא יוכל
לשלחם

בספר פני דוד להחיד"א ז"ל
מפרש בהקדם מאמר
חז"ל (שבת פח, א) דבשעת קבלת
התורה כפה הקב"ה עלינו את
ההר כגיגית, ואמר אם ישראל
מקבלים התורה מוטב, ואם לאו
שם תהא קבורתכם. וכתבו
המפרשים דכפיית הר כגיגית היה
טובה גדולה לבני ישראל, דאז
נתקדשו בני ישראל להקב"ה
בקדושי אשה לבעלה, דמעמד הר
סיני היה כמו חופה, וקבלת
הלוחות היה כמו קדושין, אבל

כיון שהיה באונם, יש לנו כדוין
אונם שמשפטו 'לא יוכל שלחה
כל ימיו' (דברים כב, כט), ולכן אף
שהרבינו לפשוע, מכל מקום לו
אנחנו עמו וצאן מרעיתו, וכביכול
לא יוכל לשלחנו.

ומעתה משה רבינו אחרי שהזכיר
לישראל כל אשר הרבו
אשמה, 'במדבר בערבה' וגו',
שהכל רמז לחטאתם, אמנם הוסיף
משה רבינו לנחם את בני ישראל
ואמר להם, 'ה' אלקינו דיבר אלינו
בחורב' כלומר בחורב ממש,
שכפה עלינו הר חורב, ודיבר

עליכם, משום דהוי ליה כדין אונם
שלא יוכל שלחה כל ימיו, גם
אתם שהרביתם כמה פשעים
כנרמזו תחילת המקרא 'במדבר
וערבה' וגו', עם כל זה אין דבר
חוצץ, 'פנו וסעו וגו' ראה נתתי
לפניכם' וגו'.

לאמר אם אתם מקבלים התורה
מוטב ואם לאו שם תהא
קבורתכם, 'רב לכם שבת בהר
הזה' הרבה לכם גדולה בהר הזה,
כלומר רב לכם יקר תפארת
וגדולה שבת 'בהר' הזה, לישב
בתחתית ההר שהיה כופה ההר

ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלקיכם (א, לב).

לא יתלה פרנסתו 'בדבר הזה'

שפרנסתם תלוי רק בעסק זו. וזהו
שאמר הכתוב 'ובדבר הזה' מי
שתולא הסיבה דוקא 'בדבר הזה'
היינו בעסק זה, הוא סימן
ש'אינכם מאמינים בה' אלקיכם',
שכל התולא פרנסתו רק במסחר
פלזני ופלזני, יש בו פגם באמונה.

בספר דגל מחנה יהודה להרה"ק
רבי יהודה צבי מסטרעטין
זי"ע ביאר בדרך נפלא, דהנה יש
אנשים שתולין סיבת פרנסתם
דוקא 'בדבר הזה', למשל מי
שמחזיק 'הראנדי' או 'שענק' (פונדק

הפרנסה תלוי בגזירת שמים

פעם פרצה שריפה גדולה בעיר
בריסק, ואחר כך בא אדם
אחד בשערי בית דין, וסיפר מה
שאירע עמו, שהיה לו אוצר גדול
עם סחורה, ובשעת השריפה
כשכבר אחזה האש באותו רחוב
שבו היה אוצרו, בא אליו איש
אחד ואמר לו: סבור להניח כי

או מקום למכירת יין) וכדומה, ואח"כ
לקחו מהם זה העסק, חושבים
שאין להם תושיה ח"ו, כי המה
תולים שסיבת פרנסתם דוקא
בעסק זה, ואינם מאמינים כי אין
מעצור לה' להושיע ולהזמין להם
איזה עסק פרנסה אחרת טובה
מזה, שהוא הזון ומפרנס מקרני
ראמים עד ביצי כנים, ורק מחמת
שהמה מקטני אמנה אומרים

בית עצמו, וכל מה שהיו מוכנים לתת לך היה ריוח נקי, והיית צריך להסכים ולמכור אותם!

והוסיף ואמר לו: אמנם באמת ספרת דבר אחר, שאפילו אם האדם הוא טיפש גמור, מכל מקום אם נגזר עליו מן השמים שלא יפסיד את סחורתו, לא יפסיד כלום מסחורתו, ואפילו יעשה כל טפשות שבעולם.

אוהבי אמונה

החסיד רבי יואל בראכזין זצ"ל מטבריא, חתנו של הרה"ק ר' נח מלעכאוויטש זי"ע, סיפר שאחרי נשואיו כאשר התחיל להכיר את חבורת חותנו, התפלא מאוד לשמוע כאשר התאספו החסידים, שבירכו זה לזה: יעזור ה' ויטע בנו אמונה טהורה! וחשב בלבו להיכן הביא ה' אותי, להיות בין יהודים אשר אין להם אמונה שלימה, אבל לא ארכו הימים עד שהבין כי החסידים יש בהם אמונה שלימה בכל לב ונפש, רק כשם ש'אוהב כסף לא ישבע

האש תתפשט עד אוצרך, ותכלה את כל סחורתך, יש לי בשבילך הצעה המשתלמת ביותר, שתמכור לי כל סחורתך במחיר זול, שאתן לך רק חמישים אחוז משווי הסחורה, וסירב ואמר: שאינו מוכר! כשאחזו הלהבות ג' בתים ליד האוצר, הציע לו אותו איש לקנות ממנו בעשרים אחוז משווי הסחורה, וסירב, וכשאחזו הלהבות כבר באוצרו עצמו, הציע לו שיקנה ממנו סחורתו בעשר אחוז, והוא עמד בסירובו, וממש שם פסקה האש וניצל מכל היזק! כך סיפר בהתרגשות והתנשאות איך עמדה לו פקחותו וחכמתו!

המרא דאתרא הגאון רבי חיים סאלאווייטשיק זצ"ל שהיה בחדר סמוך, ושמע את כל מה שסיפר, נכנס ואמר לו: אתה רצית לספר גודל חכמתך! ובאמת עשית להיפך, סיפרת גודל טיפשותך! שהרי על פי השכל הישר לא היה כל צד של הצלה לסחורתך כשהאש אחזה בתחילת הרחוב, וקל וחומר כשאחזה האש באותו

כסף', כך אוהבי האמונה לעולם לא ישבעו מדריגת האמונה שהגיעו אליה, והם שואפים תמיד לדרגה גבוהה יותר.

בין המצרים

כאן, ועכשיו אין לכם, לא היה בכוחכם לשאת את הצער, והייתם כולכם מתים מרוב צער.

ימים המסוגלים להתקרב לה'

הרה"ק מסלאנים זי"ע בבית אברהם (פ' מסעי) מביא על הפסוק (איכה א, ג) כל רודפי-ה השיגה בין המצרים, מה שפירש הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע שכל הרודף להשיג את הקב"ה כמו שנרמז בפסוק רודפי-ה ורוצה להתקרב לעבודתו, ימי בין המצרים הוא הזמן המסוגל לזה, על דרך משל, מי שרוצה להפגש עם המלך בהיותו בביתו, ואימתו מוטלת על הכל, אין זה דבר נקל, דמי יעזו לגשת לראות באור פני מלך חיים, וכל שכן מי שמוכה שחין איך יבא בבית המלך פנימה, אבל כאשר המלך נמצא בדרך, אז כל אחד יכול להתקרב אליו

אילו השיגו החסדון בחודבן ביהמ"ק היו מתים מרוב צער

בספר מוקנים אתבונן (עמוד קכד) כתב, מרן הרמ"ח (מסלאנים) זי"ע סיפר לי, שהמלך פראנץ יוזשעף כשהגיע לארץ ישראל ביקר ג"כ בירושלים, ויצאו לקראתו חשובי העיר לקבל את פניו כראוי למלך חשוב כמוהו, והמלך רצה ללכת למקום המקדש, והפמליא שקבלה את פניו הלכו ללוותו לשם, כשהגיע לשם אמרו לו היהודים שאסור עליהם להכנס לפנים בהר הבית, ושיכנס לבדו, והם ימתינו עליו בחוץ, כשיצא ממקום המקדש, אמר ליהודים שעמדו שם, שברצונו לומר להם דבר מה, ונשען על שרביטו משך כמה רגעים, ופתח ואמר: יהודים, אינני יודע מה לומר לכם, אבל דבר אחד אני יכול לומר בפה מלא, שאילו ידעתם מה היה לכם

שיוכל אדם לתקן במ' באב כשהוא בשפלות, אינו יכול לתקן בשמחת תורה, וכן להיפך. וכל זה צריך לתקן בתורה ובתפלה ובתשובה, לא כקצת המוני עם שאומרים שלא יוכלו להתפלל בין המצרים, ובודאי המה כסילים ולבם בל עמם, רק צריך להתחזק עצמו בתורה בתפלה ובתשובה בימים שבין המצרים שהם ימי תשובה, שמי"ז בתמוז התחילו מ' יום אמצעים שביקש משה רבינו ע"ה רחמים על ישראל, כמו שאיתא במדרש (דב"ר ג) שבמ' האמצעים לא הניח מקום אחד במרום שלא התגולל בו לבקש עליהם רחמים.

המתאבל על החורבן רואה קצת משמחתה לעת"פ

בקדושת לוי (על מגילת איכה) ביאר מאמר חז"ל (תענית ל, ב) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, הכלל הוא, כל כוחות האדם נמשך אחר המחשבה, שבמה שהאדם חושב שם נמשך כל עצמותו של האדם, ונמצא כאשר האדם חושב

ולבקש לפניו את משאלות לבו, והוא קרוב לכל קוראיו, אפי' פחות שבפחותים. וכמו כן אצל הקב"ה כביכול, שהוא בימים האלה בבחינת איש נודד ממקום קדשו, וכל אחד יכול להתקרב אליו בימים אלו. (עי' עבודת ישראל פ' מסעי).

ומסיים בדבריו הק': והעיקר שלא ישב בחבוק ידים, והזמן יעבור לריק, וכמו שיש בבחינת 'שנה' ענין זה, כמו"כ יש בבחינת 'עולם', שבדורות אלו שהחשכות כ"כ גדולה, שאין רואים שום ניצוץ של אור, אזי הקב"ה קרוב ביותר לכל אחד הרוצה להתקרב אליו, ועל מה שבדורות הקודמים היו הצדיקים צריכים הרבה יגיעות והתאמצויות להתקרב אליו, בזמננו ע"י כל עובדא קטנה שאיש יהודי עושה ורוצה להתקרב לה' זוכה למדרגות גדולות.

בתשעה באב אפשר לתקן בו יותר משמחת תורה

בעבודת ישראל (עמ"ס אבות פ"ג)
כתב לשון נורא: ומה

אשר תחת ממשלתו, עד שיחזור למוטב, אבל עברו ימים רבים, והבן המלך התחיל להתרגל לבני הכפר המגושמים והנבערים מדעת, לאכול מלחמם הדל ולישן במיטת תבן וקש וכדו', ושכח שלפני שנים היה חי ברוב תפנוקים ותענוגים בבית אביו המלך, כשהגיע ידיעה זו להמלך, הצטער מאוד וחיפש תחבולות ועצות לעורר את בנו שלא ישכח את כל הכבוד והגדולה שהיה לו קודם גלותו, שלא יתגשם ויתעבה שכלו כבני הכפר הנבערים.

וציוה המלך שיקחו עבד מעבדיו, ולהלבישו בלבוש המלך, ולהרכיבו על סוס המלך, ולעטרהו בכתר מלכות בראשו, וישירו לפניו בעלי מנגנים, ולהרכיבו על סוס ברחובות קריה בכפרים אשר שם נמצא בן המלך, ויזמרו לפניו 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו', וכן יעשו מידי יום ביומו.

ואכן עשו כך ימים רבים, עד שבן המלך שהיה בין האיכרים המגושמים האלה, בראותו בכל יום את היקר והגדולה הנעשה

בקדושה ומתאבל על ירושלים, אז מחשבתו ועצמותו בקדושה. והנה 'זוכה' הוא לשון הזדככות, דהיינו שהאדם מזדכך ורואה כבר עתה קצת משמחת ירושלים, איך שיהיה לעתיד לבוא בקרוב בימינו.

זכר לחורבן בכל דבר שמחה

הרה"ק מבארדימשוב זי"ע בספרו שמועה טובה (פרקי אבות - פ' דברים), מבאר מהו הטעם שנצטוונו להתאבל מדי שנה ושנה על חורבן בית המקדש וגלות ישראל, ואף גם זאת, שבכל יום ויום יש חיוב להזכיר האבל הזה בתפילתנו, ולהעלות את ירושלים על ראש שמחתנו, ולעשות בכל דבר נחמד ואהוב ודבר שמחה 'זכר לחורבן', וכן נאסרו לנו כמה דברים מפני האבל הזה (עי' בבא בתרא פ, ב ובשולחן ערוך אורח חיים סימן תק"ס). וצריך להבין מהו הטעם בזה.

ומבאר במשל למה הדבר דומה, לבן מלך שחטא לפני אביו, וגירשו אביו מעל פניו, שילך בגלות לאחד מהכפרים הנידחים

לעבד המלך, התחיל לחשוב בדעתו, שאם היה לאביו נחת רוח ממנו, היה נעשה לו יקר וגדולה בכפלי כפליים, ומחשבה זו התחילה לעורר בו זכרונות קדומים מימי קדם, עד שהתחיל להתגעגע לאביו המלך, להצטער ולהתחרט על מעשיו וחטאיו, ולא עברו ימים רבים ושב אל אביו המלך, ובכה והתחנן לפניו, ביקש מחילה על העבר, וקיבל על עצמו לעתיד להיות זהיר וזריז במצות אביו, וקיבלו המלך בהתרגשות ובאהבה גדולה ביותר.

הנמשל הוא לגבי בני ישראל, כי מדרך הטבע שכל צער ואבל שיש לאדם, כגון שאבד ממנו דבר האהוב לו, הרי במשך הזמן יצא הצער מלבו וישכח מזה, ולפיכך חשש הקב"ה בענין הגלות והגאולה, דכיון שקץ הגלות נסתר מכל עין, והגלות נמשך לזמן ארוך ביותר, ובני ישראל יעברו תלאות וצרות רבות דור אחר דור, שמא יתחילו בני ישראל לחשוב שמה שהיה עד עכשיו הוא מה שיהיה, וישכחו מלבם את הימים הטובים

כשהיו שרויים על אדמתם איש תחת גפנו ותאנתו, וח"ו יתגשם ויתעבה שכלם, כמשל הנ"ל לכן המלך בין אנשי הכפרים הנבערים, ועד כדי כך יטבעו בני ישראל במצולות הגלות, שאפילו אם יזכרו לפעמים את הימים הראשונים, לא יוכלו שוב להשיג גודל השלימות שהיה להם בימים הראשונים, אשר בעבורם יחמדו ויכספו שוב לה', וגם דכאשר יגיע יום גאולתם, לא יוכלו להתענג מנועם זיו התגלות השכינה בשלימות, מחמת התגשמות שכלם ובינתם בגלות הארוך הזה.

לכן גזרה חכמתו יתברך לעשות את כל המעשים האלה ז'כר לחורבן' בכל דבר שמחה, לזכור את האבל תמיד בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ובוה נזכור תמיד השלימות והיקר והגדולה אשר אבדה וחסרה מאתנו, ונכסוף לשובו תמיד אלינו, ואז בשוה' את שבותינו, נשיג נעימות השלמות וערכות ומתיקות הגדולה והיקר ולהתענג על ה'. (ועיי"ש

בין המצרים להתנחם בגאולה העתידה

בספר שיח שרפי קודש (בין המצרים) מובא, שהרה"ק ר' העניך מאלכסנדר זי"ע עשה פעם אחת סיום מסכתא בין ראש חודש אב לתשעה באב, ובאמצע הסעודה פתח ואמר: בימים קדמונים, כאשר באו הימים האלו, היו הבעלי בתים בצער ועגמת נפש שנשרף בית המקדש, ואין לנו בית המקדש להקריב בו קרבנות חובותינו, והיו בעצבות. אבל כעת החסידים אוכלים סעודות מחמת גודל אמונתם על הגאולה העתידה, שאומרים: הוי"ה - היה הוה ויהיה, שהיה בית המקדש ויהיה בית המקדש.

והוסיף לספר: אחרי שאשמדאי השליך את שלמה המלך ע"ה מעל כסאו (עי' גיטין סה, ב), והיה בא לאיזה כפר, ואמר: שהוא שלמה המלך! וכאשר שמע בעל הכפר שהוא המלך שלמה, אסף את כל בני הכפר וסביבתו, ויזבחו שור ומריא וכל מיני מעדנים לכבודו.

כאשר הסבו לאכול, קרא בעל הכפר לבני ביתו, וסיפר להם על שלמה המלך ויירדתו, ואמר להם: ראו איך עלול הגלגל להתהפך, וראו איזה צער שבא על האדם הזה. כאשר שמע שלמה המלך דבריו של בעל הכפר, נמס לבו בקרבו מרוב צער, שנזכר בימי עלייתו וכל הכבוד והגדולה שהיו לו בימי מלכותו, ועתה נפל מאיגרא רמא, ומרוב צער לא היה יכול לאכול כלום, אפילו שהכינו לפניו כל מיני מעדנים.

אחר כך המשיך שלמה המלך בדרכו, והגיע לעיר אחרת, ופגע בחסיד אחד, כאשר החסיד שמע שהוא שלמה המלך שמח מאוד לקראתו, וניחם את נפשו שלא ידאג כלום, ואמר לו דברי נחמה: שהיה שלמה המלך ויהיה שלמה המלך...! ואף שלפי שעה ירד מגדולתו, אבל עוד ימלוך כראשונה, ושמחו יחדיו מאוד, והחסיד ביקשו לסעוד עמו בסעודה קטנה שיש לו בביתו, כי גם הוא איש עני, אבל כמה שיש לו יאכלו יחדיו וישבעו, והחסיד

החיה את נפשו של שלמה המלך בדברים טובים וניחומים יותר מכל מעדני עולם, ועל זה אמר שלמה המלך (משלי יז, א) 'טוב פת חרבה ושלוחה בה'. וסיים ואמר: שזוהו גם כן ענין בין המצרים, להתחזק באמונה ודברי נחמה בגאולה העתידה.

אחד מלמידי הישיבה היה מסיים מסכתא, היו כל חברים עושין סעודה ושמחים ביחד, וזהו ההיפוך של שנאת חנם, וכיון שהחורבן היה בגלל שנאת חנם, על כן עושים סיום מסכתא שמרבה אהבת חברים בכדי לתקן חטא זה.

סיום מסכתא לעורך אהבת חברים

מטרת הימים לסליחה וכפרה

בספר שיח שרפי קודש (בין המצרים אות יב) מביא עוד בשם הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע, לבאר טעם מנהגן של החסידים לעשות סיום מסכתא בתשעת הימים הראשונים של חודש אב, שהרי שבית המקדש נחרב בגלל שנאת חנם שהיה ביניהם (יומא ט, ב), ואיתא בגמרא (שבת קיח, ב) אמר אב"י תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכת עבידנא יומא טבא לרבנן, רואים מזה שכאשר

המהרש"א ז"ל כתב (בחידושי אנדות מס' בכורות ה, ב ד"ה הג' שאמר) דכמו כ"א ימים מראש השנה עד הושענא רבה, הם ימי ליבון עון וכפרה על החטאים, כמו כן כ"א ימי פורעניות מי"ז בתמוז עד ט' באב, יש בהם ליבון וכפרת עוונות, כי הצרות ויסורין מכפריין, כמו שאמרו (סנהדרין לו, ב) שרבי יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל.

שבת חזון

שבת של התעוררות רחמים וקירבת
אלקים

שהיה במשך השבוע תלוי ביום השבת, שבודאי היתה מתוך רגשי חיבה ואהבה, ולכך גדולה מעלת שבת זו, שמעורר גודל אהבתם של בני ישראל לפני הקב"ה.

שבת 'חזון' מלשון חזיון חלום

בספר דברי בינה להרה"ק מביאלא זי"ע כתב מעם נאה לסיבת קריאת השבת הלזו על שם ההפטורה 'שבת חזון', מה שלא מצינו בשאר השבתות, כי 'חזון' הוא לשון 'חזון לילה', דהיינו חלום הבא בנפול תרדמה עלי אנשים.

ומסביר פשר הדבר: דהנה באמת מה שישראל חוטאים ח"ו, אין זה בדעת שלימה, רק כמו שאדם עושה איזה דבר מה בחלום, ובקומו משנתו אינו יודע מה שעשה.

ומרמז דבר זה בפסוקי ההפטורה (ישעיהו א, ג) 'ידע שור קונתו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן', דהפירוש הוא,

'שבת חזון' מעורר הרגשים גדולים מאוד של קירבת אלוהים, כמו שאמר הרה"ק הרבי ר' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע, כי 'שבת חזון' היא השבת הגדולה מכל שבתות השנה! שהרי סגולת השבת להשפיע כח ושפע לכל ימי השבוע, כדאיתא בזה"ק (פרשת יתרו פת, א) כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאי תליא, דכל מה שאירע במשך השבוע הוא מכח השבת, ואם כן השבת שקודם החורבן שאז גלו ישראל מאדמתם, נמשל לבן שחייב לגלות משולחן אביו, וללכת למקום רחוק ומנוכר, אזי קודם לכתו, אביו מחבקו ומנשקו בבכי ובאהבה וברחמים גדולים, ומתוך כך הם נפרדים, ועי"ז נחקק האחד בלב השני, ומחשבותיהם ארוכות לתמיד, כך היא פרידת בני ישראל משולחן אביהם מארץ הקודש שהיתה בשבת זו, שהרי כל מה

אינו יכול לשכוח שבח וטובת המלך אפילו בעת שינה ובחלום, וזהו הסימן לאהבת המלך אצלו בכל לבו. כמו כן אנחנו בני ישראל הנמצאים בגלות המר והנמהר, שהוא עת שינה לנו, אעפ"כ אנו עושין ומקיימין רצון השי"ת, וזה מעורר למעלה שמחה גדולה.

וזהו המעם שנקרא 'שבת חזון', לרמוז על גאולה העתידה במהרה בימינו, שאפילו שאז 'היינו כחולמים' בגלות המר, מכל מקום הקב"ה יצרף לנו זאת לעבודה גדולה, ואדרבה יחשב למעלתן של ישראל.

כל תפילות השנה מתעלים בו

הרה"ק השרף מסטרעליסק זי"ע התבטא בגודל שבח השבת הלזו, שכל תפילות בני ישראל שלא התעלו במשך השנה, אם מתפלל בשבת זו בכוונה, יעלו כל התפילות לרצון לפני שומע תפילה, כי יפה כח שבת חזון להעלות כל התפילות של כל השנה למקורם ושרשם.

'ידע שור קונהו', היינו השור ידע ומכיר את בעליו, ואם עושה דבר מה כנגד דעת בעליו, הרי זה בפשיעה ובמזיד ודעת שלם, 'ישראל לא ידע עמי לא התבונן', אבל ישראל באמת לא ידע, היינו מה שלפעמים עוברים על רצונו ית' אין זה בדעת שלימה, רק שבאמת אין להם התבוננות בזה, ומחמת זה הם עושים רק בבחינת 'חזון לילה', וברגע אחת אחרי המעשה הרע אשר נעשה בלי דעת, כבר יש לו שוב התבטלות לפני השי"ת, ועל כן באמת אין יכולים לראות חסרון בישראל, שכל מעשיהם הוא כמו בחזון לילה.

והנה לענין הטובה כתיב ג"כ (תהלים קכו, א) 'בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים', דאף לענין הטובה תופס השי"ת בזה מעלת ישראל, שאפילו שנמצאים בזמן הנחשב כעת 'חלום', מכל מקום מתגברים ועושים רצונו.

וממתיק דבריו על דרך משל: מי שהוא אוהב נאמן למלך,

יומא דנשמתא

הרה"ק רבי יצחק בן רבי שלמה זי"ע לזריא - האד"י הק'
ה' אב של"ב לפ"ק

לסעודה, ובישלוהו בקערה גדולה, ומחמת חום ימי הקיץ היו הדלתות והחלונות של הבית התבשיל פתוחות, וקפץ כלב שחור מבחוץ לפנים לתוך היורה הגדולה שבישלו בו את הדגים, ונכוה ומת, מובן ממילא שלא השתמשו באותם הדגים, אבל הם הבינו שיש איזה סוד בדבר, ושאלו לרבם האריז"ל.

והשיב להם, כי נמצא בעיר כומר מכשף שונא גדול ליהודים, ומחפש עצות ותחבולות להרע ליהודים, עד כי הפעם הצליח לשחד את מוכר הדגים שיטיל סם המות בהדגים אשר ימכור בכדי להרע ליהודים, ונעשה רעש גדול בשמים, ונשמה אחת שהיתה מגולגלת בכלב זה כמה שנים הציעה למסור נפשה למען הציל את היהודים תלמידי האריז"ל ע"י שתקפוץ לתוך היורה בקבלת יסורי מיתה רח"ל, למען העלות נפשה למקורה, ונתקבלה

העיד בתלמידיו שנתעברה בו נשמת בניהו בן יהוידע

פעם אחת כשנכנס אליו תלמידו הרה"ק ר' חיים וויטאל זי"ע, קם האר"י לקראתו, ואמר לו שנתלווה אליו עתה נשמת בניהו בן יהוידע, והסביר האר"י ז"ל בטעם הדבר, כי ר' חיים וויטאל רצה ללכת לציון אביו ורבא, ושאל אותו על היחודים שצריכים לעשות על קבריהם, ואח"כ ישב באיזה מקום וחזר לעצמו את היחודים שמסר לו רבו, ויחודים אלו יש להם שייכות גם לבניהו בן יהוידע, ובמקום שישב שם הוא מקום קבורתו של בניהו בן יהוידע, ולכך נתדבקה בו נשמת בניהו בן יהוידע.

תיקון נשמה שנתגלגלה בכ"ב

סיפר הרה"ק משאץ זי"ע, שפעם אירע בימי האריז"ל, שתלמידיו הכינו סעודת מצוה גדולה, וקנו כמות גדולה של דגים

נשים וטף לבתי הכנסיות, ואמרו סליחות והריעו בשופרות והרבו בתפלה ובתחנונים, אולי יראה ה' בעני עמו הנתון למרמס, ויצילם מגזירה נוראה זו.

בינתים שלחו הקהילה שלוחים אל כל תפוצות ישראל, לעורר את לבם של גדולי ישראל שבכל אתר ואתר, כי יבקשו עליהם רחמים אולי יחוס הבורא עליהם בזכות צדיקי הדור, יומם ולילה עשו השלוחים את דרכם, בלי לפוש ובלי לנוח לרגע, כי ידעו את גודל הסכנה המרחפת על ראשם ועל ראש אחיהם.

ביום שישי לפנות ערב סמוך לכניסת השבת, הגיעו האנשים עייפים ויגעיים לעיר צפת, קודם שפנו לחפש לעצמם אכסניה לשבת המשמשת ובאה, ועוד לפני שמצאו מקום להניח את צרורותיהם, מהרו אל ביתו של האר"י הק' למלא את שליחותם ולספר לו על דבר הצרה האיומה בה נתונים הם ומשפחותיהם וכל בני קהילתם, שבאותה העת כבר הגיע שמעו של האר"י הק'.

הצעתה, ועל ידי מסירת נפשה (כי הבע"ח המגולגלים מרגישים וכאבים יסורי הגלגולים, כמבואר בכתבי האר"י"ל) זכתה לעלייתה ולשוב למקור מחצבתה.

ביטל גזירת המושל

קהילה אחת מרוחקת מעירו של האר"י הק' נתונה היתה תחת מרותו של שליט רע לב ואכזר, אשר התנכל ליהודי ארצו בכל עת מצוא, ויהי היום, והמושל שלח כרוז בכל רחבי ממלכתו להודיע כי על כל היהודים להביא לידו סכום כסף גדול מאד עד סוף שלשה חדשים, ואם לאו יגרשו אותם מן הארץ בערום ובחוסר כל, הגזירה הזאת הכתה כרעם ביום בהיר את כל בני הקהילה, ושאלו איש את רעהו: מה נעשה?! הלא גם אם נמכר את כל אשר לנו, לא נצליח לאסוף את הסך הנדרש, ואלו המלך כבר לבו, ואין הוא מסכים לוותר אפילו על פרוטה אחת, אוי לנו, מאין יבוא עזרנו?!

כדרכם של מאמינים בני מאמינים, התכנסו כולם אנשים

אזניהם על גודל קדושתו ראו עיניהם בחוש, וזכו לשבת מרוממת ומופלאה כזו לא זכו בכל ימי חייהם.

במוצאי השבת, אחרי שהבדיל על הכוס, פנה האר"י הק' אל אורחיו והזמין לבוא עמו, ועל תלמידיו צוה שיביאו חבלים חזקים ויצטרפו גם הם אליו, האר"י הלך בתחילה והאנשים אחריו, מסביב היה חושך ואפלה, ורק הכוכבים ממעל האירו קצת את הרקיע, איש מהם לא ראה דבר סביבו ולא ידע אנה יפנה, ורק כאשר הלך רבם שמה הלכו, בלי לשאול ובלי להשמיע הגה.

כך הלכו שעה ארוכה, עד שלפתע עצר האר"י, וכל החבורה עצרה אחריו. הוא הצביע להקרקע שלפניו, וכאשר אמצו את עיניהם מרוב חשכת הלילה ראו כולם בור עמוק מאד באדמה, ומיד צוה האר"י להתלמידים 'התירו את החבלים ושלשלו אותם לתוך הבור', מהרו התלמידים ועשו כדבריו, וכאשר נותרו בידיהם רק הקצוות, צוה האר"י שיעלו את העבותות בחזרה, החלו האנשים

למרחקים, והכל ידעו כי בעל רוח הקדש הנהו ופועל ישועות.

כאשר הגיעו אל ביתו מצאו אותו לבוש שיראין, עוטה את גלימת השבת המיוחדת אשר לו, וכולו כמלאך ה' צבאות, אומר כבוד והדר, גם תלמידיו כבר התקבצו אליו, נכונים לצאת אל השדות לקבל פני שבת מלכתא, כמנהגם מימים ימימה. הכרת פניהם של הזרים ענתה בהם, כי דבר נחוץ הביאם לכאן בשעה כזו, ועל כן נפנה האר"י אליהם לשמוע מה בפיהם, והם בדמעות בעיניהם ובקוצר רוח גוללו בפניו את ספורם.

האר"י הק' ניחם אותם באומרו, אל תיראו ישועת ה' כהרף עין, שבו ושבתו נא בביתי והסירו דאגה מלבבכם, מהרו והכינו עצמכם לקבל את שבת המלכה, כי השעה דוחקת, ואל תעצבו, כי שבת הוא מלעזוק, אך בצאתה התיצבו וראו את ישועת ה'.

עשו השליחים כדבריו ושבתו אצלו, ויותר ממה ששמעו

לעשות כן, הלא גם אם אחיה אלף שנים לא אוכל לשאוב בדלי כזה אפילו טיפה אחת של מים הלא אין שוליים וכסוי לדלי מלמטה, אולם האר"י לא ויתר ואמר לו: תתחיל לשאוב ואם לאו מרה תהיה אחריתך! התחנן השליט על נפשו וביקש, כי ירחם עליו ולא ידרוש ממנו דבר שאינו יכול לעמוד בו, הוכיחו האר"י איככה תרצה שארחם עליך, ואתה בעצמך גזרת על יהודי ארצך גזירות שאין הם יכולים לעמוד בהם, אם תבטל מה שגזרת עליהם מוטב, ואם לאו פה תהא קבורתך.

חיל ורעדה אחזו במושל הנבוכד, שיניו דא לדא נקשן, והבטיח למלא את בקשתו, הוציא האר"י כתב מוכן מחיקו וקרא בקול: אני מלך פלוני, מאשר בכתב זה החתום בחתימת ידי, כי קבלתי לידי את הסכום שהטלתי על יהודי ארצי להכנים לאוצרותי, ובזה בטלה כל גזירה שגזרתי עליהם! ומיד חתם השליט על הכתוב והחזירו לידי האר"י, האר"י מסרו ביד השליחים הנצבים שם

למשוך, ומיד נוכחו כי קשה עליהם המלאכה, מן הסתם נתפס בחבלים דבר מה כבד מאד, משכו וסחבו בכל כוחם, ורכם עומד עליהם לזרום, עד שהצליחו להעלות את החבל עד קצהו, והנה לנגד עיניהם נתגלתה מיטת אפריון מפוארת עטורה בקישוטי מלכות יקרים, ובתוכה ישן שינה עמוקה איש שבגדיו וכל מראהו העידו עליו כי מלך הוא.

ניגש האר"י אל המיטה ועורר בטלטלה עזה את הישן, הלה הקיץ באחת, והביט בעינים מבוהלות בסובבים אותו, האר"י דיבר אליו בקול תקיף: העודך עומד במריך, ובדעתך לגרש את יהודי ארצך?! 'נכון הדבר' אמר האיש, ועתה כבר הכירו בו השליחים שהוא מלכם רע המעללים.

האר"י הגיש לו דלי שהיה חסר ממנה השוליים, ואמר לו אני מחייב אותך לשאוב בדלי הזה את מי הבור עד תומם בטרם יעלה עמוד השחר, הביט המושל בכלי והתחלחל, וזעק איך אוכל

שלם שילמנו לאוצר המלכות את כל אשר הושת עלינו, והגזירה בטלה, ובדברם הגישו לו את שטר הקבלה הכתוב והחתום על ידו מאותו הלילה... הביט המושל באגרת ובאנשים בעינים תמהות, וחזר וזכר החזיון המבהיל אשר ראה בלילה ההוא, ועתה גם הבין כי לא חלום הוא, ועתה זה, פחד גדול מילא את ליבו, מי יודע, מה עוד עלול לקרות לו מידי מנהיגם הקדוש של היהודים, אם יכול הוא להביאו אליו במיטתו באישון לילה, ומיד הודיע שאכן חתימת ידו היא זו, ומאותו היום ביטל את גזרותיו ונזהר מאוד שלא לפגוע ביהודים לרעה, ולא זו בלבד אלא שהוציא כרוז בכל רחבי ממלכתו, כי כל היהודים אשר דרים במדינתו הופכים להיות תחת חסותו של המושל, ועונש כבד יושת על כל הנוגע בהם ואפילו באצבע קטנה.

זכותו הגדול של האר"י הק' יגן עלינו ויעמוד לנו ולכל ישראל אכי"ר

משתאים למראה עיניהם, ואת האיש על מפתו צוה שיורידוהו בחזרה אל הכור.

כאשר האיר הבוקר התעורר המושל משנת הלילה, ראשו כבד עליו וכל אבריו כואבים, והרהר לעצמו מה החלום אשר חלמתי?! אמנם מיד ניחם את נפשו בוודאי הם דמיונות שוא, אין זאת אלא שאני טרוד יתר על המידה בעניני הממלכה, ועל כן נשאוני חלומותי אל ארץ התוהו והראוני הבלים.

כאשר הגיע היום המיועד להביא את הכסף, ציפה השליט בקוצר רוח לבואם של נציגי העדה היהודית, אבל הם לא באו, מיד שלח להודיע לראשי הקהילה שאם עד שקיעת השמש לא יופיעו בפניו עם הכסף גרש יגרש את כל היהודים, ורכושם יוחרם על ידי הממשלה. הלכו השלוחים אשר חזרו מצפת והתיצבו בפני המלך, והשתחוּ לפניו בהכנעה ואמרו: אדונינו ירום הודו ושלומו ישגה, הנה מעידה חתימת ידו, כי

זל"ק של הנשר הגדול הרמב"ם
על המשמח אלמנות ויתומים

"כל המשמח את האומללים האלו דומה לשכינה"

יהודי יקר! היה משכיל אל דל
ושלח לפחות חבילה אחת של בשר ודגים
וכל מטעמים לאלמנה ויתומים בבית שמש
והקב"ה יקיים את הבטחתו וישמח את שלך!!!

זכות חבילה אחת \$250

24 שעה על הפעיימנט לין
845-286-1007

או ע"י קוויקפעי
3875090@gmail.com

או על הסקרין של גאבר בבתי כנסיות

